

Margus Reiland
Advokaadibüroo LEXTAL
Margus.Reiland@lental.ee

Teie 20.12.2019

Meie 22.01.2020 nr 5-4/7189-6

Vastus Varese sadama detailplaneeringu avalikul väljapanekul esitatud arvamusele

Lugupeetud härra Margus Reiland

Olete esitanud Saaremaa Vallavalitsusele (edaspidi *vallavalitsus*) pöördumise (registreeritud vallavalitsuse dokumendiregistris 23.12.2019 nr 5-4/7189-3) seoses Varese sadama detailplaneeringu avaliku väljapanekuga. Olete oma pöördumise esitanud Merevaike kinnistu omaniku Merily Pihelbu volitatud esindajana.

Vastuseks Teie pöördumisele selgitame järgmist:

1. Teie kirja punktides 6-13 on välja toodud, et planeeritav tuulik on suure võimsusega ja see püstitatakse Teie arvates vaid elektritootmiseks. Tegemist on peamiselt elektrimüügiks mõeldud eraldiseisva ja sõltumatu tegevusega ja ehitise rajamisega. Seda asjaolu tuleb DP seletuskirjas korrekselt käsitleda ning DP seletuskiri tuleb ümber teha nõnda, et seal on selgelt välja toodud kaks eraldiseisvat tegevust (sadama rajamine, tuulegeneraatori rajamine) ning nende kahe tegevuse mõjusid eraldiseisvalt hinnata.

Detailplaneeringu eesmärgiks on sadama territooriumile tuulegeneraatori, statsionaarsete vee- ja elektrisüsteemide, kütusetankimise süsteemide ja laevadelt vastuvõetavate jäätmete eemaldamise süsteemide rajamiseks põhimõttelise lahenduse määramine ning ehitusõiguse määramine. Detailplaneering käsitleb sadama ala ehitusõigust, sh hoonete ja elektrituuliku ehitusõigust. Sadama kaide rekonstrueerimine ja ehitamine on toimunud Mustjala valla poolt väljastatud ehituslubade alusel, mida on ka detailplaneeringu seletuskirjas käsitletud. Elektrituuliku rajamise mõjusid on detailplaneeringu seletuskirjas käsitletud.

Väide, et tuulegeneraator on vaid elektri müügiks, ei vasta tõele. Varese sadamas on kaid, hooned ja rajatised. Tuulegeneraator on tehnoajatis, mis teenindab sadamat. See tähendab, et tuulegeneraatoriga toodetavat elektrit kasutatakse ennekõike Varese sadama ja seal asuvate tootmishoonete käitlemisel. Arendaja ei käsitle igat ehitist eraldiseisva objektina, vaid arenduseks on Varese sadam oma terviklikkuses. Detailplaneeringu lahendust on detailplaneeringu koostamise käigus muudetud selliselt, et tuulegeneraator on paigutatud kinnistu piires kõige kaugemale elamualades, samuti on tuuliku kõrgust vähendatud algselt 150 meetrilt 83 m kõrguseni.

Väide, et Varese sadamas juba asub alajaam ja sellega on elektrivajadus kaetud, ei vasta samuti tõele. Tuulegeneraator on vajalik selleks, et tagada sadamas elektri varustuskindlus. Tuulegeneraatori püstitamisel rekonstrueeritakse ka liinid ning alajaam, mis asub Järisel. Sadam vajab katkematut elektriühendust nii sadamarajatiste kui neid teenindavate rajatiste käitlemiseks. Nii kaide, sidesüsteemide kui ka tööstushoonete jaoks. Hetkel ei ole Varese sadamas tootmishooneid, sest sadam on arendamisel. Detailplaneeringus on ette nähtud, millises järjekorras tööd teostatakse. Tõsi, sadama arendaja ei näe võimalust sadama kui tervikliku objekti koos hoonete ja rajatistega kasutuselevõtuks ilma tuulegeneraatorit rajamata, kuid seda mitte seetõttu, et arendaja soovib elektrimüügist teenida tulu, vaid tänu ise toodetud elektri tarbimisele ei pea arendaja tööstushoonetes kasutatava elektri eest tasuma ülekande ja muid tasusid. See on olulise tähtsusega konkurentsieelis, mis tagab odavad sisendhinnad tootmisel.

2. Teie kirja punktis 10 on välja toodud, et tuulegeneraator on elektriyaam, mitte sadamaehitis. Sadamaseaduse § 2 p 1 loetleb sadamaehitised ning tuulegeneraator või muu sarnane nende hulka ei kuulu.

Tuulegeneraatorit ei ole detailplaneeringus käsitletud sadamaehitisena, vaid tehnorajatisena.

3. Teie kirja punktides 14-23 on toodud, et tuulegeneraatori, samuti kogumismahuti ja biopuhasti rajamine ranna ehituskeeluvööndis ei ole lubatud, kuna tegemist ei ole tehnorajatistega.

Vallavalitsus on seisukohal, et tuulegeneraatori, biopuhasti ja kogumismahuti rajamine ranna ehituskeeluvööndis on looduskaitseaduse § 38 lg 5 p 8 kohaselt kehtiva detailplaneeringu alusel võimalik, kuna ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule ja -rajatisele.

Ehitusseadustiku § 3 lg 1 alusel on ehitisi inimtegevuse tulemusel loodud ja aluspinnasega ühendatud või sellele toetuv asi, mille kasutamise otstarve, eesmärk, kasutamise viis või kestvus võimaldab seda eristada teistest asjadest. Sama § lg 2 alusel jagunevad ehitised hooneteks või rajatisteks. Hoone on väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitisi ja rajatise on ehitisi, mis ei ole hoone. Seega kui ehitisi ei ole hoone, on see rajatise. Lisaks on tuulegeneraator tehnorajatise asjaõigusseaduse (edaspidi nimetatud AÕS) § 158 lg 1 mõttes, mis sätestab, et kinnisasja omanik on kohustatud taluma tema kinnisasjal maapinnal, maapõues ning õhuruumis ehitatavaid tehnovõrke ja -rajatise, sh elektripaigaldist ja nende teenindamiseks vajalikke ehitise, järelikult tehnorajatise on ka elektripaigaldist vastavalt AÕS § 158 lg-le 1. Elektriturseaduse § 3 lg 1 p 9 defineerib elektripaigaldist kui elektrienergia tootmiseks, edastamiseks, muundamiseks, mõõtmiseks, müügi või tarbimiseks kasutatavate seadmete, juhtide ja tarvikute paigaldatud talitluslik kogum. Samuti on ehitusseadustiku Lisas 1 toodud elektripaigaldisena elektritootmisrajatise (alla 100kW ja üle 100 kW).

Järelikult on kogumismahuti, biopuhasti ja tuulegeneraator tehnorajatise ja kehtestatud detailplaneeringu alusel ranna ehituskeeluvööndis lubatud ilma ranna ehituskeeluvööndit vähendamata.

Lisaks on detailplaneering, sh ehituskeeluvööndisse planeeritud ehitustegevus, saanud kooskõlastuse Keskkonnaametilt (Keskkonnaameti 30.08.2019 kiri nr 6-2/19/9891-5), kellele on looduskaitseaduse § 40 lg 3 alusel volitus anda nõusolek ranna ehituskeeluvööndi vähendamiseks, mistõttu on Keskkonnaametil ka volitus ja pädevus otsustada ranna ehituskeeluvööndi vähendamise vajalikkuse üle.

4. Teie kirja punktides 23-32 on käsitletud detailplaneeringu vastuolu Mustjala valla külade üldplaneeringuga (edaspidi nimetatud *üldplaneering*).

- 4.1. Ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud järgmine maakasutus: tootmismaa määramine sidemastide (s.h mobiilimastide) ja tuulegeneraatorite rajamiseks.“

Detailplaneeringus on tehtud ettepanek üldplaneeringu muutmiseks tuulegeneraatori lubamiseks ranna piiranguvööndisse. Sadamaala on määratud üldplaneeringuga tootmisalaks, sadama toimimiseks ja elektri tootmiseks püstitatakse olemasolevale tootmisalale tuulegeneraator.

- 4.2 Üldplaneeringu lk 10 tuleneb „Mere ranna ja jõgede ning ojade kallaste kui koridoride sidususe tagamiseks tuleb võimalikult säilitada seal asuvad looduskooslused ning piirata inimtegevusest lähtuvat kahjulikku mõju. Peamine sidusust ohustav tegevus on randadele ja kallastele ehitamine.“

Varese sadam on ajalooline sadam ja juba pikka aega inimtegevusest tugevasti mõjutatud ala (sadamaehitised ja rannakindlustus), mistõttu ei saa seal rääkida looduskoosluste säilitamisest.

- 4.3 Üldplaneeringu lk 9 tuleneb, et „Täiendavalt on seatud teemaplaneeringuga maakasutustingimused **esteetilise ja puhkeväärtusega** maastikele: Maastiku esteetilist ja puhkeväärtust potentsiaalselt kahjustavaid olulise ruumilise mõjuga objekte ja kõrgehitisi nagu mastid, tuulegeneraatorid jms üldjuhul ei kavandata.“

Üldplaneeringu seletuskirjast ega jooniselt ei ole võimalik tuvastada, kas Pahapilli küla on määratud esteetilise ja puhkeväärtusega maastikuks. Saare maakonnaplaneeringu kohaselt on Saare maakonnas kõrge esteetilise ja puhkeväärtusega eelkõige ranna-alad. Maakonnaplaneeringus on esteetilise väärtusega ja puhkemaastike maakasutustingimused toodud, et maastiku esteetilist ja puhkeväärtust potentsiaalselt kahjustavaid olulise ruumilise mõjuga objekte ja kõrgehitisi nagu mastid, tuulegeneraatorid jms üldjuhul ei kavandata. Maakonnaplaneeringu kaardid ega seletuskiri ei täpsusta, kas kogu Saare maakonna ranna-ala on määratud kõrge esteetilise ja puhkeväärtusega maastikuks. Seletuskirjas on toodud, et esteetilise väärtusega on maastikud, mis on mitmekesised, vaheldusrikkad, omapärased või lihtsalt väga ilusad. Väärtust tõstavad teedelt avanevad ilusad vaated ja maastiku hooldatud ilme. Väärtust kahandavad maastikku halvasti sobitatud suuremad hooned või rajatised, kõrgepingeliinid, prügimäed jt häirivad tegurid.

Väärtuslik puhkemaastik võib maakonnaplaneeringu seletuskirja kohaselt olla nii põlismets kui kohalikku ajalugu ja traditsioone väljendav ilus kultuurmaastik. Ala väärtust tõstab läheduses asuv meri, järv või muu veekogu, samuti kõikvõimalikud vaatamisväärsused. Puhkemaastik peab olema kergesti ligipääsetav.

Varese sadama puhul on tegemist ajaloolise sadamaga koos vajalike sadamarajatistega. Sadama ala ega selle lähiümbruse puhul ei ole tegemist põlismetsa ega traditsioone väljendava ilusa kultuurmaastikuga, et seda võiks pidada väärtuslikuks puhkemaastikuks. Endised sadamarajatised on pigem maastiku väärtust kahandanud. Seetõttu leiab Saaremaa vald, et Varese sadama ümbruse maastik ei ole nii kõrge esteetilise ja puhkeväärtusega, et seal peab rakendama üldsõnalist soovitusi, et tuulegeneraatoreid üldjuhul ei kavandata.

- 4.4 Üldplaneeringu seletuskirja lk 31 tuleneb, et „Merega piirnevatel aladel peab kavandatava uushoonestuse asukoht olema võimalikult vähe eksponeeritud ega tohi häirida vaateid merelt või merele. Hoonete ja rajatiste kõrgus ei tohi üldjuhul ületada olemasoleva **metsa või kõrghaljastuse kõrgust**.“

Rajatiste kõrgus ei tohi üldjuhul ületada metsa või kõrghaljastuse kõrgust, see ei tähenda absoluutset keeldu. Tuulegeneraator ei saa tehniliselt olla metsa kõrgune. Samas üldplaneeringu peatükis on ka öeldud, et uued ehitised peaksid rannaalal eelistatult paiknema olemasolevates asustustes või nende läheduses, vältides hajutatud arengut rannaalal ning säilitades loodusmaastikke. Planeeritud tuulegeneraator on olemasolevas sadamas ja olemasoleva küla läheduses, vältides hajutatud ehitamist rannaalal.

- 4.5 ÜP lk 20 tuleneb, et: „Tootmishoonete rajamisel, laiendamisel ning taaskasutusele võtmisel peab arvestama, et laiendatav/rajatav ettevõtte mahuks tootmisalasse ära koos temaga

kaasneva mõjuvõõndiga. Tootmisettevõttega kaasnev reostus (s.h valgus, müra, lõhn, jmt) ei tohi levida väljapoole tootmisettevõttele kuuluvat maa-ala.“ ÜP keelab mistahes keskkonnanahäiringu levimise naaberkiinnistutele.

Otsesõnu on üldplaneeringus käsitletud tootmishoonete rajamist ja tootmisettevõttega kaasnevat reostust, detailplaneeringuga kavandatakse elektritootmisrajatist. Detailplaneeringuga tehakse siiski ettepanek üldplaneeringu muutmiseks, et tuulegeneraatori tekitatav müra levib väljapoole sadama territooriumit, kuid mille tase jääb seaduses nõutud tasemele. Ka sadama enda tegevuse käigus tekib müra, mis paratamatult levib väljapoole sadama territooriumit.

Samuti on üldplaneeringus öeldud, et tootmisettevõttega kaasnev reostus ei tohi levida väljapoole tootmisettevõttele kuuluvat maa-ala. Reostuse üldlevinud definitsioon on inimtegevuse tagajärjel tekkinud ainete, vibratsiooni, soojuse, kiirguse, valguse või müra otsene või kaudne sattumine keskkonda nii, et see võib ohustada inimeste tervist või keskkonda.

Keskkonnanahäiring on keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 3 lg 1 kohaselt inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Ei saa öelda, et üldplaneering keelab mistahes keskkonnanahäiringu levimise naaberkiinnistutele.

- 4.6 ÜP lk 10 tuleneb, et: „Saare maakonnas moodustab rohelise võrgustiku: Mere rand piiranguvööndi ulatuses – üldjuhul 200 m, millele üleujutatavatel randadel lisandub üleujutatava ala laius. Arvestades maakonna saarelisust on mere rand üks tähtsamaid koridore võrgustiku sidususe ja territoriaalse terviklikkuse tagamiseks. Mere ranna ja jõgede ning ojade kallaste kui koridoride sidususe tagamiseks tuleb võimalikult säilitada seal asuvad looduskooslused ning piirata inimtegevusest lähtuvat kahjulikku mõju. Peamine sidusust ohustav tegevus on randadele ja kallastele ehitamine.

Varese sadam on ajalooline sadam ja juba pikka aega inimtegevusest tugevasti mõjutatud ala (sadamaehitised ja rannakindlustus), mistõttu ei saa seal rääkida looduskoosluste säilitamisest.

- 4.7 Oma kirjas toote välja, et täiesti kohatu on väita, et tuulegeneraator loob töökohti. On selge, et tuulegeneraator ei loo ühtegi töökohta.

Arendaja on väljendanud oma seisukohta, et käsitleb sadamat koos planeeritava tuulegeneraatori ja tootmisega ühtse kompleksina. Tõepoolest tuulegeneraatori püstitamine iseenesest ei loo töökohti, kuid sadam koos planeeritava tuulegeneraatori ja tootmisega on potentsiaalne tööandja.

5. Oma kirja punktides 39-45 olete käsitlenud mürahinnanguid ja nende tulemusi.

- 5.1. Adepte Ekspert OÜ on arendajaga seotud ettevõtte. Tegemist on olukorraga, kus arendaja teeb iseendale soodsa „ekspert hinnangu“. Selline hinnang tuleb planeeringumaterjalidest välja arvata ning sellele ei tohiks tugineda.

Võimaliku erapooliku hinnangu kontrollimiseks tellis Saaremaa vald mürahinnangu ka Hendrikson ja Ko OÜ-lt, kelle poolt koostatud mürahinnangus jõuti sisuliselt samale tulemusele. Seetõttu ei ole Saaremaa vallal põhjust kahelda Adepte Ekspert OÜ poolt koostatud mürahinnangu tulemustes ja võrdlusena on Adepte Ekspert OÜ poolt koostatud mürahinnang detailplaneeringu materjalide hulgas.

- 5.2 Hendrikson & Ko mürahinnang ei ole korrektne:

- 5.2.1 tuuliku torni kõrguseks 50 m. Tootja andmetel on Vestas V66 tuuliku torni kõrguseks kas 60 m või 78 m, mistõttu ka selle mürahinnangu arvutused ei ole korrektsed.

Tuuliku torn on planeeritud madalam tulenevalt Kaitseministeeriumi nõuetest tuuliku maksimaalse kõrguse osas ja mürahinnangus kasutatud andmed seega õiged.

5.2.2 tuuliku puhul ei ole arvestatud ametlike müraemissiooni andmetega, vaid lisatud mitteametlikule müraemissioonile +2dB. Kuna tegemist on tõsise keskkonnariski ja -häiringuga, siis oleks pidanud lähtuma KeÜS tulenevate põhimõtetega (sh konservatiivsus ja vältimispõhimõte) ning lisama müraemissioonile minimaalselt +10dB (võrdluseks, sosistamine on keskmiselt 30 dB-d).

Saaremaa vallas ei ole põhjust kahelda mürahinnangu koostajate pädevuses ja koostatud mürahinnangute korrektsuses. Hendrikson & Ko OÜ poolt on lisatud müraemissioonile 2 dB, oma kirjas ei ole Te teaduspõhiselt tõendanud, miks müraemissioonile tuleks lisada just 10 dB.

5.2.3 mürahinnang on ebaloogiline ja ebapiisav, sest see ei arvesta Merevaike kinnistu õuealaga, mis ulatub elumajadest sisuliselt kuni piirini, mis asub 30-40 m kaugusel merekaldast (Merevaike kinnistu puhkeala on ca 30-40 m kaugusel merepiirist, mida kinnitavad juba Merevaike endise omaniku poolt esitatud 14.07.2017 visualiseeringud). Seega jääb Merevaike kinnistu õueala ca 180 – 195 m kaugusele tuulegeneraatorist, mitte 328 m kaugusele. Merevaike õuealal on müra modelleerimine tegemata.

Planeeringuala mürasituatsiooni hindamisel lähtutakse keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ nõuetest. Müra modelleerimine on tehtud tegelikult kogu tuuliku ümbruse, sh kogu Merevaike katastriüksuse osas. Hendrikson & Ko mürahinnangus on toodud, et päevase tööstusmüra sihtväärtuse (50 dB) ületamist ei esine. Oluline on siiski see, milline on öine müratase ja seda just elamu juures, kuna riigikohtu kohtulahendi nr 3-3-1-88-15 (08.08.2016. a) p 20 juures on leitud: „Õised rangemad müranormid on aga kehtestatud une häirimise vältimiseks, mistõttu saavad need normid olulised olla vaid elamu vahetus läheduses. Elamut ümbritseval õuealal seevastu saab tähtsust omada vaid päevane normtase“. Maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistutel paiknevate elamualade puhul peavad seega normtasemed olema tagatud elamu vahetus läheduses (mitte kogu kinnistul).

Eeltoodust tulenevalt on asjakohane mürahinnangu tulemusi võrrelda müranormidega elamu vahetus läheduses, mitte kogu kinnistul.

5.2.4 Hendrikson & Ko mürahinnang mõõdab müra kõige kaugema eluhoone seinalt (kaugus 328 m), arvestamata isegi selle eluhoone lähiümbrust. Teine eluhoone, mis asub tuulegeneraatorile lähemal, jäetakse aga üldse mainimata.

Ehitisregistri andmetel on Merevaike katastriüksusel üks hoone (elamu ehitisregistri koodiga 106026819) ja mürahinnang tugineb olemasolevatele andmetele. Ortofotolt on tuvastatav, et mainitud hoone on ühtlasi kõige lähem hoone planeeritavale tuulegeneraatorile.

6. Oma kirja punktides 46-54 toote välja, et detailplaneeringus ei ole käsitletud kõiki terviseriske ja müra sihtväärtuste ületamine on alus detailplaneeringu kehtestamata jätmiseks:

6.1. DP seletuskirjas ei ole hinnatud muid terviseriske nagu elektromagneetilised lained, valguse vilkumine ja peegeldus labadelt. Kajastatud on vaid mürahäiringut ja selleski osas ei ole tehtud õiget järeldusi.

Detailplaneeringu seletuskirjas on öeldud, et kavandatud tegevustega ei kaasne vibratsiooni, mis võiks põhjustada pöördumatuid muutusi või olulist mõju antud piirkonnas.

Detailplaneeringu koostamisel koostati varjutuse modelleerimine, millest ilmnes, et tuuliku põhjustatud varjutust saab esineda lähedalasuvate elamualade puhul ainult Randla, Tänav ja Varese kinnistute õuealadel. Varjutus saab esineda Randla ja Tänav kinnistutel suvisel perioodil (juuni-juuli) varahommikul ajal (enne kella 6 hommikul). Varese kinnistul esineb varjutus samuti suvisel ajal (juuni-juuli), kuid õhtusel ajal (peale kl 21-te). Kinnistute Merevaike, Uela, Lille, Türipuu ja Sarapuu õuealad paiknevad tuuliku suhtes piisavalt lõuna suunas, et sinna varju langemist ei toimu (varjutuse võimalik kestvus on 0 tundi aastas). Kuna varjutus ja valguse vilkumine tekivad samades ilmakaartes (vilkumist tekitab labade liikumine päikese ees), siis Merevaike kinnistul valguse vilkumist ei esine. Kuna

Randla, Tänava ja Varese kinnistute õuealadel esinev varjutus ja valguse vilkumine tekib kas varahommikul või õhtusel ajal, mil inimesed õuealal enamasti ei viibi, siis ei ole see suureks terviseriskiks.

Tuulikus võivad elektromagnetilist kiirgust emiteerida ainult elektrigeneraator ja keskpingetrafo. Tekitatud elektromagnetiline väli on äärmiselt nõrk ning levib väga piiratud ulatuses, olles vähemalt 40-50 meetri kõrgusel maapinnast. Järelikult puudub tuulikutel, eriti maapinnatasandil, elektromagnetilise kiirguse mõju elusloodusele ([https://energiatalgud.ee/img_auth.php/1/16/Kilki%2C S. Tuuleenergeetika keskkonnam% C3%B5jud. 2013.pdf](https://energiatalgud.ee/img_auth.php/1/16/Kilki%2C%20S.%20Tuuleenergeetika%20keskkonnam%20C3%B5jud._2013.pdf), lk 20).

- 6.2. tuulegeneraator ületab müra sihtväärtusi, mis on selge alus detailplaneeringu kehtestamata jätmiseks.

Detailplaneeringus on toodud meetmed müra sihtväärtuse tagamiseks, mida detailplaneeringu elluviimisel tuleb jälgida.

- 6.3. DP seletuskirjast võib välja lugeda, et soovitatakse „õisel perioodil ebasoodsatel ilmastikuoludel (elamute poole puhuv tuul üle 5 m/s) piirata tuuliku töötamisvõimsust“. Puudub tõsiseltvõetav kahtlus, et sellist ebamäärast piirangut kunagi ei järgita, sest seda ei ole võimalik järgida ega kontrollida – naabritel puuduvad mõõtevahendid, et hinnata iga minut tuulekiirust, „ebasoodsaid ilmastikuolusid“ vms. Seega on selline piirang ebasobiv ning selle järgimise tagamine ei ole võimalik.

Arendaja on kinnitanud, et tuuliku töötamist piiratakse tuuliku seadistamisega automaatselt, seda ei pea keegi kontrollima ega täiendavalt mõõtma tuuleolusid. Igal kaasaegsel tuulegeneraatoril on olemas lokaalne ilmajaam, mis mõõdab tuule tugevust ja tuule suunda. Saadud andmete alusel reguleerib arvutiprogramm tuulegeneraatori tööd. Näiteks tuulesuuna muutumisel pöörab tuulegeneraatori õigesse asendisse ja tuule tugevuse muutumisel reguleerib tuulegeneraatori laba nurka tuule suhtes. Üldjuhul valib kõige optimaalsema asendi. Arvutiprogrammi on võimalik lisada käsurida, et teatud tuulesuuna ja tugevuse (m/s) korral pöörab labad sellisesse asendisse, mis piirab tuulegeneraatori maksimaalset võimsust. Sarnaselt purje põhimõttele, kus on võimalik rohkem tuult purje lasta või vähem. Tegemist on täiesti tavalise protseduuriga, mis on ka paljudes tuuleparkides praktilist kasutust leidnud. Näiteks hooldustööde käigus keerab arvutiprogramm tuuliku labad üldse tuulest välja, samuti tugeva tuule korral, pannes sellega tuulegeneraatori hoopis seisma, et vältida ülekoormust ja tuulegeneraatori purunemist.

Müra mõõtmise seadmed on olemas mitmel firmal ja Adepte OÜ-l on kohustus teostada müra mõõtmine enne kasutusloa taotlemist.

- 6.4. Puudutatud isik selgitab, et Merevaike kinnistul on „ebasoodsad ilmastikuolud“ (st üle 5 m/s) koguaeg ja jätkuvalt. Tegemist on mere- jm tuultele avatud kinnistuga.

Ebasoodsate ilmastikuolude hindamisel on oluline ka tuule suund, mürahinnangus on toodud, et tuuliku tööd tuleb piirata öösel, kui puhub loode-, põhja- ja kirdetuul üle 5 m/s. Seega igasugused tuuled üle 5 m/s ei ole automaatselt ebasoodsad ilmastikuolud. Nt Vilsandi tuuleroos aastatest 1966-2004 näitab (<https://www.slideserve.com/dora-sellers/tuuleroosi-muutused-eestis-perioodil-1966-2008>), et mainitud ajavahemikul puhus kõige sagedamini tuul edelast. Edela tuule korral puhub tuul Merevaike kinnistult tuuliku poole ja müra kandub tuulikust mere poole.

Lisaks tasub tähelepanu pöörata looduslike müraoludele. Nt Varese sadama kõrval on just Merevaike maaüksuse kohal kaugele merre ulatuvad pikad kivised leetseljaked, kus põhjakaarest tulevate tuulte korral on murdlainete müra erakordselt tugev.

- 6.5. DP seletuskirjast ilmneb, et arendaja huvi on tuulegeneraatorit maksimaalsel töörežiimil kasutada, sh tugevamate tuultega, misjuhul esineb kindlasti müratasemete ületamisi elumajade (sh Puudutatud Isiku maja) juures.

Detailplaneeringus on sätestatud tuuliku töö piiramise nõue ja see kehtib ka tugevamate tuultega.

- 6.6. Müra vähendamist tagavad nõudeid ei ole määratud ning paljud teised riskid on jäetud üldse kajastamata.
Müra vähendamist tagavad meetmed on detailplaneeringus sätestatud. Samuti on sätestatud detailplaneeringus, et pärast tuuliku püstitamist viib arendaja läbi pädevate spetsialistide poolt müra mõõtmised, et otsustada leevendavate meetmete rakendamise vajalikkuse üle.
- 6.7. Ka allapoole piirnorme jäävat müra peab isik taluma vaid siis, kui seda põhjustav tegevus toimub kooskõlas kõigi asjakohaste isiku huve kaitsvate õigusnormidega (vt Riigikohtu lahend 3-3-1-88-15, p 28).
Viidatud kohtuotsuse 3-3-1-88-15 (<https://www.riigikohus.ee/lahendid?asjaNr=3-3-1-88-15>) punktis 28 on käsitletud üldplaneeringu muutmist, mitte müra talumist.
- 6.8. Samuti märgitakse DP seletuskirja lk 24, et õueala valgustatakse, kuid valgusreostuse mõju Merevaike kinnistule ei ole üldse käsitletud.
Teie poolt viidatud DP seletuskirja lk 24 punktis 2.7 käsitletakse kuritegevuse riskide ennetamist ja nimetatakse, et õueala valgustus on üks kuritegevuse ennetamise meetmeid. Detailplaneeringuga kavandatav tegevus ei tekita valgusreostust, mistõttu seda ei ole detailplaneeringus ka käsitletud.
7. Kirja punktides 55-59 on käsitletud negatiivset mõju elukeskkonnale, omandile ja kinnistu väärtusele.
- 7.1. Planeeritavast tuulegeneraatorist alla 200 m kaugusel on ka sagedaselt ujumiseks kasutatav rand, mis on siiani olnud rahulikuks puhkamispaigaks Pahapilli elanikele.
Üldplaneeringu kohaselt ei ole Pahapilli külas avalikult kasutatavat supelranda. Samas ei takista tuulegeneraator mereranda kasutamast supelrannana ja puhkamiseks. Nt Nasva alevikus on puhkeala ja supelkohana kasutatav ala tuulikust u 300 m kaugusel.
- 7.2. Planeeritav tuulegeneraator rikub täielikult Merevaike kinnistu merevaate ning lisab kinnistule müra, vibratsiooni, varjutuse, jäätükide lendamise jms. Planeeritav tuulegeneraator on kinnistu vaateväljal kesksel kohal.
Varjutuse hinnangu andmetel ei esine Merevaike kinnistul varjutust. Väide, et jäätükid lendavad Merevaike kinnistuni, ei ole põhjendatud, kuna esiteks tuulikute labad on varustatud jäätõrjevahendite ja seadmetega ning seega on jääteke minimaalne. Teiseks on kogu Eesti suhteliselt riskivaba kliimaga piirkond, kuid mõningane oht jäätumiseks siiski esineb (hinnanguliselt kuni 5-6 päeva aastas). Kõige vähem tekib jäidet saartel ja rannikul, sest seal on temperatuur kõrgem. Pöörlevatel rootoritel tekkivad jäätükid on suhteliselt väikesed ja arvutuslikult on kindlaks tehtud, et nt tuule kiirusel 18 m/s lendab jäätükk maksimaalselt 100 m kaugusele risti tuule suunaga. Suurim võimalik kaugus on
180 m
([https://arevald.kovtp.ee/documents/822096/5879327/KSH_aruanne_\(II_k%C3%B6ide\)_2014_10_14.pdf/c025e4e5-e74c-4764-95ec-39137375e05f](https://arevald.kovtp.ee/documents/822096/5879327/KSH_aruanne_(II_k%C3%B6ide)_2014_10_14.pdf/c025e4e5-e74c-4764-95ec-39137375e05f)). Merevaike õueala jääb planeeritavast tuulikust u 300 m kaugusele, seega isegi kui tuuliku labadel peaks jää tekkima, siis oht, et see jõuaks Merevaike kinnistu õuealani, on minimaalne. Kavandatava tegevusega ei kaasne vibratsiooni, mis võiks põhjustada pöördumatuid muutusi või olulist mõju antud piirkonnas. Planeeritav tuulegeneraator asub Merevaike kinnistust kirdesuunas, seega tuulegeneraator ei ole kesksel kohal.
8. Kirja punktides 60-64 on välja toodud, et keskkonnamõjud on jäetud täielikult uurimata, hindamata ja kajastamata, mistõttu tuleb läbi viia keskkonnamõju strateegiline hindamine.
Keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine ei ole sellise detailplaneeringu puhul kohustuslik, kuna detailplaneeringuga ei kavandata keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi nimetatud KeHJS) § 6 lõikes 1 nimetatud tegevust. Mustjala vald on enne detailplaneeringu algatamist koostanud eelhinnangu, milles on analüüsinud tuulegeneraatori keskkonnamõjusid, ja eelhindamise tulemusel leidnud, et keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine ei ole vajalik. Vastavalt KeHJS § 33 lõikele 3 esitas Mustjala vald eelhinnangu seisukoha saamiseks Keskkonnaametile.

Keskkonnaamet oma 21.04.2017 kirjas nr 6.5/17/4724.2 oli seisukohal, et keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine ei ole vajalik.

Kuna keskkonnamõju strateegiline eelhindamine on koostatud, siis fakt, et Saaremaa vald on erinevalt Mustjala vallast asunud seisukohale, et detailplaneering on üldplaneeringut muutev, ei muuda tuulegeneraatori põhjustatavaid keskkonnamõjusid. Pigem on tuulegeneraatori tekitatav müra väiksem algatamise hetkel eeldatust, kuna tuuliku kõrgus on algse lahendusega võrreldes vähendatud.

Keskkonnaregistri andmetel on lähim, Võhma merikoitka püsielupaik u 2,5 km kaugusel planeeritavast tuulikust. Kui tuulegeneraator avaldaks olulist mõju mõnele I kaitsekategooria linnuliigile, oleks Keskkonnaamet sellele nii oma keskkonnamõju strateegilise hindamise seisukoha kirjas (21.04.2017 kiri nr 6-5/17/4724-2), kui kooskõlastuse kirjas (30.08.2019 kiri nr 6-2/19/9891-5) viidanud.

9. Kirja punktides 65-66 on väidetud, et tuulegeneraatori rajamine veekaitsevööndisse on keelatud. DPs väidetakse, et veekaitsevööndit ei ole, sest kohaldub veeseaduse § 118 lg 5, kuid DP seletuskirjas jäetakse tähelepanuta, et kohaldub ÜP, mille lk 23 sõnastusest võib järeldada, et ranna ja kalda ehituse planeerimisel tuleb siiski arvestada veekaitsevööndiga. Tegemist on ÜP nõudega, mida tuleb järgida.

Üldplaneeringu lk 23 on toodud, et ehituse planeerimisel veekogude kallastele arvestada ranna ja kalda veekaitse-, piirangu- ja ehituskeelu vöönditega. Samas ei ole üldplaneeringu seletuskirjas ega kaardil märgitud, millises ulatuses kehtib veekaitsevöönd, seega tuleb lähtuda kehtivast seadusandlusest. Kehtiva veeseaduse § 118 lõike 5 punkti 1 alusel ei ole õiguslikul alusel rajatud sadamaalal veekaitsevööndit. Kuna Varese sadam on õiguslikul alusel rajatud sadamaala, siis seal ei ole veekaitsevööndit.

Kokkuvõtteks leiab Saaremaa vald, et kuna Varese sadama detailplaneering on saanud vajalikud kooskõlastused, enne detailplaneeringu algatamist on koostatud keskkonnamõju strateegiline eelhindamine ja leitud, et keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine ei ole vajalik, detailplaneeringu koostamise käigus on tehtud 2 mürahinnangut, mis mõlemad leiavad, et müra öine sihtväärtus on tagatav ning vajalikud leevendavad meetmed on detailplaneeringus sätestatud, on põhjendatud detailplaneeringu menetluse jätkamine ning detailplaneering koos selle avalikustamise käigus esitatud arvamustega esitatakse heakskiitmiseks Rahandusministeeriumile. Detailplaneeringu kehtestamise või kehtestamata jätmise otsuse saab teha Saaremaa Vallavolikogu peale Rahandusministeeriumi detailplaneeringu heakskiitmist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaan Leivategija
abivallavanem

Kätlin Kallas, 452 5094
katlin.kallas@saaremaavald.ee